

THEMA: DE SCHAAPSKUDDE

Thema Schaapskunde: Onderbouw

Thema: de schaapskudde

Doel: De kinderen van de onderbouw maken kennis met materiaal waar kleding van gemaakt wordt, in het bijzonder van schapenwol.

Bekijk: <https://www.youtube.com/watch?v=6eQotsoCDfk> Pelle's nieuwe kleren!

Bekijk het boek Pelle's nieuwe kleren. Het boek "Pelle's nieuwe kleren" van Els Beskow laat heel mooi het proces zien van schaap tot nieuwe kleding. Geen boek? Klik dan op de YouTube link boven in de balk.

De leerkracht neemt een tas vol kleding mee die van allerlei verschillend materialen zijn gemaakt. Denk aan jassen, sokken, regenkleding, sportkleding,

- Benoem de kleding. Laat ze alles voelen.
- Sorteert de kleding voor warme dagen en koude dagen.
- Waardoor voelt het warm, waardoor voelt het koel aan?

Woordenschat:

Wol, katoen, gebreid, glad, ruw, hard/zacht, donzig, elastisch, strak, waterdicht, pluizig.

Deze Drentse heideschape kun je zien in het openluchtmuseum Ellert en Brammert. Ze hebben een dikke “jas” aan. In de herfst en winter is dat heerlijk warm, maar zo gauw de lente komt willen ze deze “jas” graag snel uit. Daarbij moeten ze wel geholpen worden.

De schaaresscheerder heeft daar een handige schaar voor of gebruikt een scheermes.

Het schaap is blij dat de dikke vacht eraf gehaald wordt. Anders zou het schaap de vacht langs een ruwe boomstam moeten schuren, zodat het vanzelf los zou laten. Dat is niet zo gemakkelijk en duurt natuurlijk veel langer.

Hieronder zie je foto's van producten die van verschillende stoffen zijn gemaakt. Print ze uit en knip ze los van elkaar. Er zijn materialen die van wol of ander materiaal zijn gemaakt, maar wel dezelfde functie hebben.

Kun je ze bij elkaar zoeken?

- Wat is het verschil?
- Waar is het van gemaakt?
- Voelt het glad of ruw?
- Voor koude of warme dagen?

Zonwering: Studio Claudy Jongstra , Friesland

Zonwering: jaloezie

Wol vilten, kralen maken.

Benodigheden: lontwol (verkrijgbaar bij Meervilt.nl), warmwater met een beetje zeep, draad, kralen, naald.

Geef alle kinderen een plukje wol.
Voel hoe zacht de wol is. Houd het tegen je gezicht, op je arm. Ruik eraan. Trek het een beetje uit elkaar, wat zie je?

Werkwijze:

Maak je handpalm nat met het sop. Neem telkens een klein plukje wol en draai het in je handpalm tot een balletje.

Voeg telkens een plukje wol toe als er een balletje ontstaat. Maak telkens je handen weer nat. Je kunt de kraal zo groot maken als je wilt.

Afsluiting:

Rijg het aan een touwtje samen met een paar kralen.

Thema Schaapskunde – Middenbouw

Thema: de schaapskudde, locatie de keuterij.

Doel: De kinderen van de middenbouw bedenken waar dieren vroeger/nu voor gebruikt worden.

Bekijk:

De “keuterij” is een kleine boerderij gebouwd door “keuterboeren”.

Zij werkten vaak voor een baas en hadden zelf een kleine boerderij voor eigen levensonderhoud.

Naast een eigen moestuin en een weiland, zijn er bij de keuterboerderij ook stallen voor de dieren.

1. Waarvoor gebruikten de mensen vroeger hun (huis)dieren?

Bedenk het samen met de kinderen.

- Schaaap: voor de mest, vlees en de wol.
- Koe: voor de melk en het vlees.
- Kip: voor de eieren, het vlees en dons/veren om kussens te vullen.
- Varken: voor het vlees.
- Gans: voor de eieren, dons/veren als vulling van kussens en als bewaking van het erf.
- Kat: voor het vangen van muizen in huis en op het erf.
- Geit: voor de melk, kaas en vlees.
- Hond: voor bewaken van het erf.
- Uil: voor de muizen in de schuur, graanopslag.
- Konijn: om op te eten.
- Paard: als trekdier voor de kar, eg of ploeg.

2. De schaapskudde.

Schape hebben een vacht die elk jaar opnieuw aan groeit. In het voorjaar is de vacht zo dik dat het schaap het niet erg vindt om geschoren te worden. Schape lopen altijd buiten, ook in de winter. Door de dikke, vette vacht worden ze niet nat en hebben ze het ook niet koud. In het voorjaar worden schape geschoren en hun vacht kan gebruikt worden om garens van te spinnen maar ook om als isolatiemateriaal te gebruiken.

Kunstbeschouwing: Bekijk het onderstaande schilderij en vertel wat je ziet.

Weverswerkplaats, J
Johannes Dircksz. van Oudenrogge
1652,
Collectie Rijksmuseum

Woordenschat: het spinnenwiel, het weefgetouw, de wol haspel (of wol paraplu), borstel om te kaarden, de spoelen.

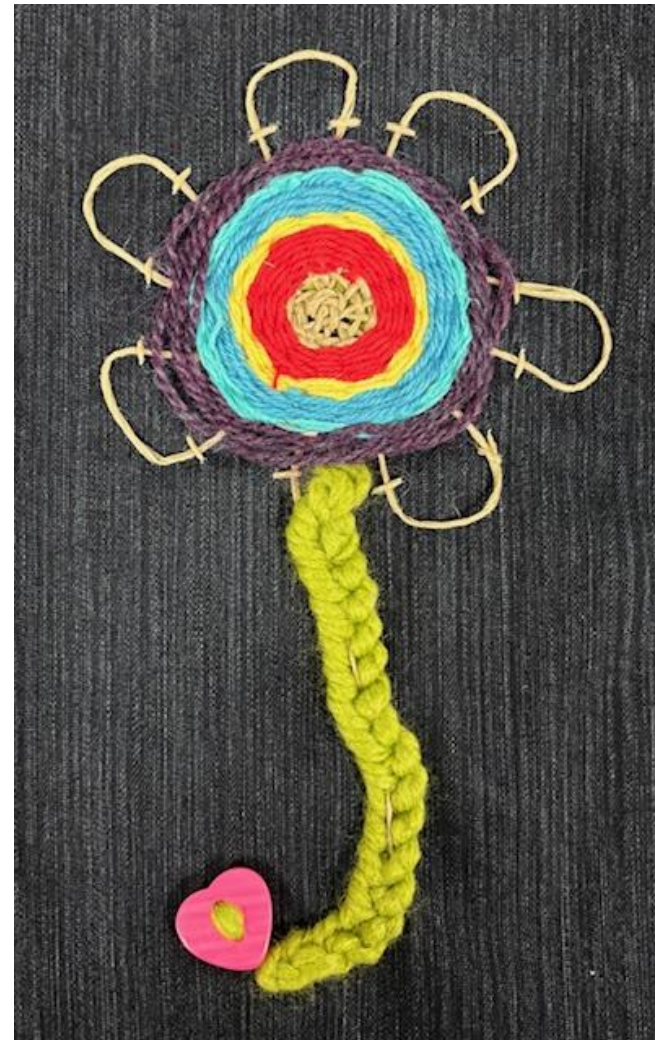
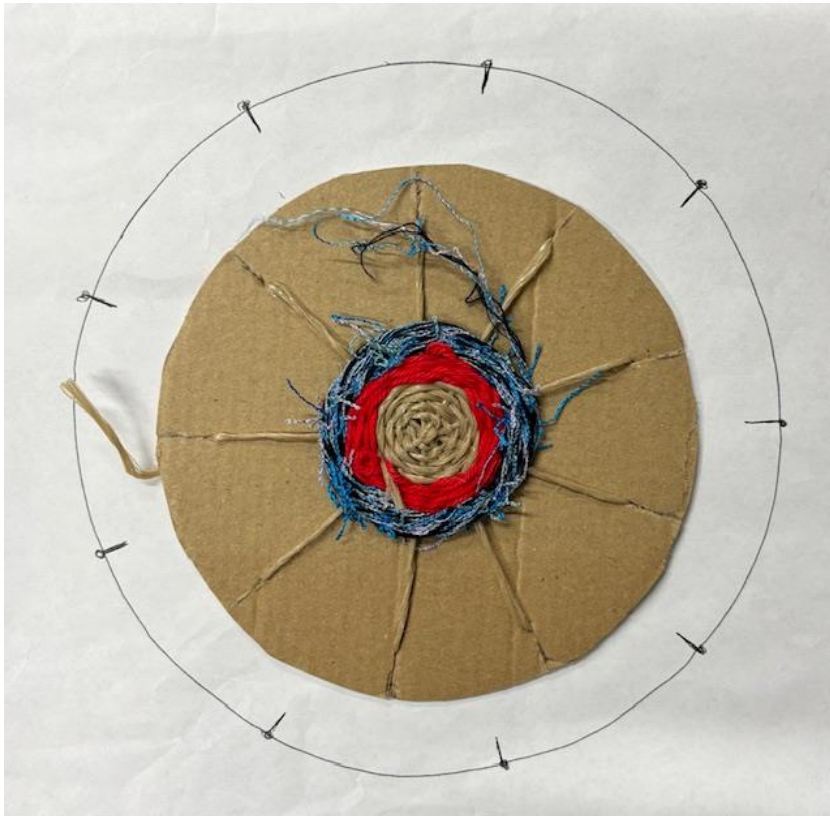
3. We gaan een vierkant lapje weven op een raam of een rond lapje op een bierviltje.

Benodigdheden: een weefraam met gleufjes of een plankje met spijkertjes of een bierviltje.
Lange naald met stompe punt, katoenen draad om te spannen, wollen draad om mee te weven.

Werkwijze: zet eerst de verticale spandraden goed strak op.
Weef daarna de wollen draden heen en terug tussen de spandraden.
Je kunt er ook een groepswerk van maken: iedereen een eigen kleurtje!

Weven in 't rond op een bierviltje

Thema Schaapskunde - Bovenbouw

Thema: de schaapskudde

Doel: De kinderen van de bovenbouw zoeken de verschillen van uitwerpselen van vleesetende dieren en grasetende dieren

Bekijk: schooltv

Poep-praatjes:

Schapen eten heel veel gras, maar drinken bijna niet. Ze halen vocht uit het gras. Per dag poepen ze wel honderden kleine, ronde keuteltjes die eruitzien als besjes. Het gras is dan verteerd en de keuteltjes zijn inmiddels droog. Een koe eet ook gras en moet per dag wel tien keer poepen. Dat zijn geen keutels, maar vlaaien. Maar een koe drinkt ook heel veel, en daardoor lijkt haar poep op:dikke soep!

Meer verdiepingsstof:

Over de hoeveelheid mest die dieren produceren is momenteel erg veel ongerustheid. Dit is het stikstofprobleem veroorzaakt door verkeer, vliegtuigen, fabrieken en ...veeteelt. Te veel stikstof is schadelijk voor de natuur en de volksgezondheid. Wil je hier meer over weten kijk dan naar: Schoolt.v./Aardrijkskunde: Waar komt schadelijke stikstof vandaan?

Nuttige dieren:

Een reden dat mensen vroeger schapen hadden, was onder andere voor de mest. Als de schapen aan het eind van de dag van het heideveld weer de in de stal werd gebracht, poepten de schapen in het stro. Dit stro werd weer gebruikt als vruchtbare mest op de akkers.

Ook worden schapen nu nog gefokt voor het vlees. Vooral lamsvlees is erg zacht van smaak en kun je eten in b.v. een restaurant. Een schaap kan ook gemolken worden. Van de melk wordt heerlijke schapenkaas gemaakt.

We kennen drie groepen dieren: je kunt ze herkennen aan de poep die ze produceren!

Er zijn **CARNIVOREN & HERBIVOREN & OMNIVOREN**

Carnivoren eten vlees.

Zoals: leeuwen, tijgers, wolven, zeehonden, krokodillen, haaien, roofvogels, spinnen, katten, egels.

Herbivoren eten planten.

Zoals koeien, schapen, konijnen, eekhoorns, herten, reeën, olifanten, giraffen, neushoorn, zebra.

Omnivoren eten zowel vlees als planten. Zoals beren, vogels, vissen, honden, wasberen, vossen, sommige insecten.

Dieren die op andere dieren jagen, worden roofdieren genoemd, terwijl dieren die worden bejaagd, prooien worden genoemd. Omdat omnivoren jagen en bejaagd worden, kunnen ze zowel roofdieren als prooien zijn.

Als een dier, zoals een wolf of een vos bijvoorbeeld een andere dieren opeet, zit er in zijn poep veel resten zoals: haren, veren en botjes. Dat wordt niet verteerd en poept hij weer uit. Daardoor ziet de poep er ook ongelijk van samenstelling uit en is het langwerpig. Maar vlees is wel makkelijker te verteren en er blijft weinig afval van over. Daarom hoeft een vleeseter niet zo vaak te eten en dus ook niet zo vaak te poepen.

Poep is er in allerlei verschillende vormen. Je kunt aan de poep zien van welk dier het is.

Bij welke groep zou de mens horen?

Wat lag er 100 jaar geleden op je bord:

Ontbijt: pap, pannenkoek, roggebrood met spek, brood met magere kaas of spek, ei, beker melk

Middageten: stamppot bieten, uien of kool (met veel) aardappelen, bonensoep(winter), groentesoep (zomer)

Avondeten: Pap, brood met stroop, spekvet of magere kaas, appelmoes, rabarbermoes, cacao, suiker of jam.

Uitzonderingen:

Op vrijdag: vis (als dat te koop was) met aardappelen.

Op woensdag: gehakt met aardappelen, uien, kool. Op zondag: kip, aardappelen met sla of appelm

Beeldende les: *We gaan uitwerpselen oftewel DROLLEN maken van dieren.*

Inleiding: bekijk samen bovenstaande foto.

Hier zie je groot kunstwerk van een hondendrol: “SHIT FOUNTAIN” Chicago. (Foto: archief AvroTros.nl)
Het is gemaakt van brons, beton en zandsteen, door de kunstenaar Jersey S. Kenar in 2005.
Hij heeft het gemaakt om hondenbezitters erop te wijzen dat honden hier niet mogen poepen.

Benodigdheden:

- Klei: kies uit zelfdrogende-, chamotte-, rivier-, of /synthetische klei.
- Kleiplankje of zeil om op te werken.
- Spatels, stokjes, plastic bestek, spijkers, schroefjes om structuur aan te brengen.
- Je kun ook gebruik maken van stro, zand, kleine steentjes om door de klei te kneden en er zo structuur in te brengen.
- Gebruik plakkaatverf om er kleur aan te geven. Meng met rood, geel, blauw, wit en zwart om verschillende kleuren bruin te maken.

Werkwijze:

- Geef iedere leerling een stuk klei ten grote van een sinaasappel.
- Laat zien hoe je met twee handen de klei kunt uitrollen tot een langwerpige ronde vorm.
- Of rol in je handpalm om kleinere losse keuteltjes te boetseren.
- Gebruik het gereedschap om structuur aan te brengen.
- Laat het drogen. In de volgende les kun je de klei schilderen.
- Laat de kinderen zelf bedenken van welk dier de poep is. Kun je aan de poep zien wat dit dier heeft gegeten?
Teken of zoek een afbeelding bij dit dier.
- Bedenk een originele ondergrond om het kunstwerk te presenteren.
B.v. een (kunst)grasmatje, een kei, een boomschijf of houten plank, een bord, een tegel, een deksel of doos met een laagje bladeren, een koekepan.....

Afsluiting:

Maak een mooie tentoonstelling van de werkstukken. Veel plezier!

Ontwikkeld door: Atelier Marion Mencke in opdracht van Openluchtmuseum Ellert en Brammert in Schoonoord.
Ondersteund door Compenta, cultuureducatie met kwaliteit.